

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let

Jakub Matouš

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jakub Matouš

Provoz a ekonomika

Název práce

Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let

Název anglicky

Institution for Leisure Time Spending of the youth up to the age 18

Cíle práce

Cílem práce je zjistit, zda si vybraná instituce plní své veřejné poslání z hlediska trávení volného času mládeže a zda má pro tento účel dostatek prostředků.

Metodika

Hypotéza (zda plní/neplní) bude ověřována daty získanými studiem dokumentů, účetních výkazů, výročních zpráv, zveřejňovaných udajů a rozhovory s personálem a klienty. Data budou využita k analýze vybrané instituce, která má odpovědět na otázku, zda si plní své veřejné poslání prostřednictvím funkce, to je množiny aktivit trávení volného času a zda-li má pro tento účel dostatek prostředků (prostory, vybavení, finance, personál a pravidla).

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

volný čas, výchova, děti a mládež, instituce, volnočasové aktivity, financování, rozvoj osobnosti

---

Doporučené zdroje informací

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KRAUS, B. – POLÁČKOVÁ, V. *Člověk – prostředí – výchova : k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

MALINOWSKI, Bronislaw. *A scientific theory of culture and other essays*. Repr. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press, 1990. ISBN 9780807804339

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času : teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 26. 10. 2017

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12.3.2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Miroslavu Polišenskému, CSc. za odbornou pomoc a cenné rady v průběhu zpracování mé bakalářské práce. Také bych rád poděkoval vedoucímu 147. pionýrské skupiny Jakobovi Naděje za ochotný přístup a veškeré poskytnuté informace.

Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá tématem Instituce pro trávení volného času dětí a mládeže do 18 let. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Cílem teoretické části je vymezení pojmů týkajících se problematiky daného tématu. Jsou zde definovány pojmy jako je volný čas, vztah dětí a mládeže k volnému času a faktory ovlivňující tento vztah, výchova, volnočasové střediska a jejich základní rozdělení nebo dotace.

Praktická část zkoumá vybranou instituci pomocí institucionální analýzy Bronislawa Malinowského, pomocí které jsou zodpovězeny dvě hlavní otázky, zda instituce plní své veřejné poslání a zda k tomu má dostatek finančních prostředků. K dosažení tohoto cíle je vybraná instituce rozdělena na více částí, které jsou jednotlivě podrobeny výzkumu. K uvedení do problematiky je na začátku praktické části vymezena historie a základní údaje o zkoumaném středisku. V závěru jsou zrekapitulovány a zhodnoceny výsledky celé analýzy.

Klíčová slova: financování, volný čas, výchova, děti a mládež, instituce, volnočasové aktivity, rozvoj osobnosti

Institutions for Leisure Time Spending of the Youth up to age 18

Summary

This bachelor thesis is focused on the topic called Institutions for Leisure Time and Spending of the Youth up to the age 18. The thesis consists of theoretical and practical parts. The main goal is to define the terms related to this topic, such as leisure time, relation between children and leisure time and which factors influence this relation, education, leisure time institutions and their sorting or funding

Practical part studies chosen institution using institutional analysis of Bronislaw Malinowski. This analysis answers two critical questions, if the chosen institution fulfils its role and if it has enough of financial resources to fulfill its function.

Keywords: funding, leisure time, institutions, children and teenagers, education, personal development, leisure activities

Obsah

Úvod	10
Cíl práce a metodika.....	11
1.1 Cíl práce	11
1.2 Metodika	11
TEORETICKÁ ČÁST	12
1.3 Mládež.....	12
1.4 Volný čas.....	13
1.4.1 Historie volného času.....	13
1.4.2 Sociologie volného času	14
1.4.3 Funkce volného času.....	14
1.4.4 Volný čas dětí a mládeže	15
1.4.5 Faktory působící na trávení volného času dětí a mládeže	16
1.5 Výchova ve volném čase.....	18
1.5.1 Výchova zážitkem.....	19
1.5.2 Vliv prostředí na výchovu.....	20
1.5.3 Role státu ve výchově mládeže v České republice	21
1.6 Instituce pro trávení volného času.....	22
1.6.1 Funkce institucí pro trávení volného času	22
1.6.2 Analýza institucí dle Bronislawa Malinowského	23
1.7 Rozdělení institucí pro trávení volného času	24
1.7.1 Školská zařízení	24
1.7.2 Nestátní neziskové organizace.....	25
1.7.3 Privátní organizace	25
1.8 Pionýr	25
1.8.1 Historie.....	26
1.8.2 Činnost v kostce.....	26
1.8.3 Ideály Pionýra	27
1.9 Dotace	27
1.9.1 Neziskové organizace a dotace	28
PRAKTICKÁ ČÁST	30
1.10 Cíl výzkumu	30
1.11 Metodika výzkumu.....	30
1.12 147. pionýrská skupina Galaxie	31
1.12.1 Charakteristika a historie skupiny.....	31
1.12.2 Skupinové oddíly	32
1.12.3 Popis činností a aktivit.....	33

1.12.4	Hlavní letní tábor (LT).....	33
1.12.5	Příměstský tábor (PT)	34
1.13	Propagace a sponzoring.....	35
1.13.1	Propagace.....	35
1.13.2	Sponzoring.....	35
1.14	Analýza dat 147. pionýrské skupiny Galaxie.....	37
1.14.1	Poslání a legislativa	37
1.14.2	Nemovitosti, prostory a vybavení.....	38
1.14.3	Kvalifikace a struktura pracovníků PS Galaxie.....	40
1.14.4	Finanční prostředky	42
1.14.5	Reprezentace a úspěchy	46
1.15	Shrnutí.....	48
	Závěr	49
	Bibliografie	50
	Přílohy.....	52

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vztah člověka k prostředí.....	20
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Klasifikační systém.....	31
Tabulka 2: Věková struktura skupiny k 31.12.2016.....	32
Tabulka 3: Klasifikace poslání a legislativy.....	38
Tabulka 4: Klasifikace prostor a vybavení.....	39
Tabulka 5: Počet jednotlivých kurzů ve skupině.....	41
Tabulka 6: Klasifikace struktury a kvalifikace pracovníků.....	42
Tabulka 7: Čerpané dotace skupinou za období 2014 - 2016.....	43
Tabulka 8: Financování LT.....	44
Tabulka 9: Financování PT.....	45
Tabulka 10: Klasifikace financování.....	46
Tabulka 11: Klasifikace reprezentace a úspěchů.....	47
Tabulka 12: Vyhodnocení výsledků.....	48

Úvod

V dnešní dynamické době se trávení volného času dětí a mládeže stává stále závažnějším a aktuálnějším tématem. Nynější svět nám nabízí více volného času než kdy předtím a je čistě na nás, jak tento čas využijeme. Tento fakt způsobil, že za posledních deset let se výrazně zvýšila výzkumná činnost orientovaná na život dětí a mládeže. Proběhla šetření zaměřená na jejich zájmy, způsoby trávení volného času, základní hodnotové orientace a postoje.

Způsob, jakým volný čas využijeme, má mnohdy velký vliv na vývoj naší osobnosti. Zejména u dětí a mládeže má trávení volného času obrovský dopad na jejich budoucnost. Vývoj každého z nás má počátek již v útlém dětství, kdy člověk začíná vnímat více a více věcí z jeho okolí a často se zde formují základní hodnoty a vlastnosti jedince. Proto je velmi důležité, aby děti trávily volný čas aktivně, smysluplně, nejlépe pod něčí kontrolou a hlavně aby to pro nemělo pozitivní dopad. V této fázi života jsou za náš vývoj zodpovědní rodiče, kteří by měli mít největší vliv na aktivní život svých potomků.

Instituce pro trávení volného času nabízejí celou řadu možností s odlišným zaměřením. Od sportovních přes výtvarné až po technické aktivity. Nabídek možností trávení volného času je doopravdy mnoho, pro všechny věkové kategorie od předškolního věku po středoškolskou mládež a mnohdy i dál, do dospělého věku. Většina těchto institucí nabízí velmi přijatelné finanční podmínky formou příspěvků nebo jiných minimálních poplatků.

Faktem je, že děti a mládež zde normálně tráví jen malý zlomek ze svého volného času, a tak je úkolem každé této instituce, aby jim takto strávený čas dal co nejvíce, měl na ně pozitivní dopad a zlepšil jejich předpoklady pro budoucí úspěšný život v dospělosti.

Cíl práce a metodika

V této kapitole budou popsány metody výzkumu v obou částech práce a celkový cíl této práce.

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je provést analýzu, pomocí které se dá zjistit, zda si instituce plní své veřejné poslání, a jestli k tomu má dostatek finančních prostředků.

K této analýze je nutné definovat pojmy, které souvisí s trávením volného času dětí a mládeže do 18 let. Budou zde popsány různé pohledy na trávení volného času, faktory které ho ovlivňují nebo druhy institucí zabývajících se volným časem mládeže.

1.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. První část práce je zpracována především na základě prostudování odborné literatury týkající se problematiky a dále čerpáním informací z některých webových zdrojů.

Analýza dokumentů pro praktickou část je postavena především na základě dokumentů a osobních materiálů poskytnutých vedoucími vybrané instituce. V praktické části byly použity také kvalitativní metody - především pozorování, rozhovory se členy skupiny a přímá účast při na akcích.

TEORETICKÁ ČÁST

Tato část čtenáře seznámí se základními pojmy týkajícími se tématu trávení volného času dětí a mládeže. Budou zde vymezeny pojmy jako je mládež, výchova, volný čas, dotace a mnoho dalších. V teoretické části jsou také popsány a rozděleny například funkce volného času a vlivy které ho ovlivňují nebo rozdělení a přiblížení středisek po trávení volného času dětí a mládeže do 18 let.

1.3 Mládež

Dospívání můžeme rozdělit na dvě fáze, dětství a mládí. Věkovou hranicí mezi nimi je přibližně 15. rok života. Tato hranice se však v posledních letech snižuje o 1 až 2 roky.

Dětství je první etapa dospívání, ve které se začíná tvořit celá osobnost a tím se buduje i základ života jedince. Během dětství jsme pod vlivem prostředí a společnosti, do které se narodíme. Největší vliv na socializaci dítěte má rodina a dále škola. Socializační proces je ukončen povinnou školní docházkou na základní škole, z právního hlediska je to tedy nabytím občanského průkazu. Mládí představuje velmi náročné a složité období, jak pro jedince, tak pro jeho okolí. Období, v němž se nachází generační zlom, je plné rozporů. Dospívající již se začíná distancovat od dětských pravidel, ale zároveň se bojí přijmout všechny aspekty dospělého života. Mladý člověk se postupně připravuje na samostatnost, založení rodiny, profesní kariéru a prosazení se ve společnosti. (1)

Dalším označením je pojem mladá generace, "velká, sociálně diferencovaná skupina osob, jenž je spojena dobově podmíněným stylem myšlení a jednání a prožívá podstatná období své socializace ve shodných historických a kulturních podmínkách". (2)

V období dospívání se uskutečňují velké duševní i tělesné proměny. Chování mladých se projevuje nervozitou, výbušností a nerespektováním autorit. V tomto období se

rozvíjí fantazie a objevuje se denní snění. Mezi svými vrstevníky dospívajícím používají slangové výrazy, jsou hluční, nápadní a snaží se zviditelnit. Často se u nich mění nálady a mají sklony k sentimentalitě a romantice. V tomto věku se snaží osamostatnit od závislosti na dospělých a tím mezi nimi a starší generací vznikají konflikty. (3)

1.4 Volný čas

Další důležitý termín, který je obsažen v názvu této práce a kterým se budu zabývat je volný čas. Nejprve bude tento pojem přiblížen obecně jako takový a dále bude popsán volný čas ve spojitosti s dětmi a mládeží do 18 let.

Volný čas je doba, kdy člověk nevykonává činnost pod nátlakem povinností, které vyplývají z jeho sociálních role, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Volný čas můžeme také charakterizovat jako činnost, kterou si sami svobodně volíme podle svých zálib a od které očekáváme, že bude zdrojem uspokojení spojených s příjemnými prožitky. (4)

1.4.1 Historie volného času

První vymezení volného času pochází z období starověkého Řecka. Filozof Aristoteles vnímal volný čas jako příležitost vhodnou pro soukromý osobnostní rozvoj, čtení veršů, debaty s přáteli nad filosofickými otázkami, případně poslouchání hudby. Volný čas chápal jako dobu, která nemá nic společného s lenošením a nicneděláním. Volný čas byl pro něj čas, kdy se člověk mohl zcela svobodně projevit tvůrčím způsobem, přesně podle svého založení, podle svých zálib. (4)

V pozdějších historických etapách se vnímání pojmu volný čas změnilo. Například v době renesance, díky dynamickým celospolečenským sociálním změnám, lidé neměli k dispozici tolik volného času. Společenskou prioritou bylo pracovní nasazení a po práci, pokud byl prostor, dávali tehdejší lidé přednost zahálce a lenošení. Pojem volný čas, v této době, poněkud ztrácí svůj význam. Teprve v následujících historických obdobích, kdy ve společnosti dochází k dalším změnám v dělbě práce, se pojem „volný čas“ stává aktuálním ve svém původním významu. (4)

Za jednoho z nejvýznamnějších teoretiků sociologie volného času můžeme považovat francouzského sociologa Joffre Dumazediera a jeho dílo „Vstříc společnosti volného času“, z roku 1962. Teprve tato publikace je zakládajícím dílem specializované západní sociologie volného času. Autor, jako jeden z prvních, vychází z přesvědčení, že hlavní vymožeností moderní civilizace není materiální blahobyť, což doposud převládalo, ale už je to právě všeobecnost existence volného času. (4)

Rostoucí mírou se v životě a proměně člověka volný čas uplatňuje zvláště od druhé poloviny 20. století. Tehdy se jeho rozsah významně zvýšil a volný čas začal hrát podstatnější úlohu v životě společnosti i ve výchově mladé generace. Začaly vznikat i specifické prostředky a postupy pro jeho využívání. Dumazedier uváděl, že volný čas představuje jen určitou část mimopracovní doby, do které dále patří osobní potřeby a povinnosti – biologické potřeby (strava, hygiena, spánek) a povinnosti rodinné (vaření, úklid, nákup, péče o děti) . Vnímá tedy volný čas jako všechno, co není povinností. (4)

Od 2. poloviny 20. století se volný čas bere jako velmi aktuální problém a díky tomu také vzniká nová sociologická disciplína - sociologie volného času

1.4.2 Sociologie volného času

Sociologie volného času je odvětvovou sociologickou disciplínou zabývající se volným časem a jeho proměnami v čase. Týká se celých společností, kultur. Zkoumá význam volného času v životě jedince, skupiny či komunity. Dále zkoumá způsoby, praktiky a možnosti jeho využívání obyvatelstvem. Je disciplínou rozšířenou, dnes už tradiční (či klasickou), etablovanou, ale zároveň poněkud neurčitou ve svých hranicích. (5)

1.4.3 Funkce volného času

Mezi hlavní funkce volného času patří relaxace, regenerace, kompenzace, sociální prevence a výchova. Podle Hofbauera můžeme zmínit dva hlavní autory, kteří vymezili funkce volného času. Jedná se o francouzského sociologa Rogera Sua a dále o německého pedagoga Horsta W. Opaschowskiho.

Roger Sue uvádí čtyři funkce volného času:

- **psychosociologickou** (uvolnění, zábava, rozvoj),
- **sociální** (socializace v různých sociálních prostředích, symbolická příslušnost k některé sociální skupině),
- **terapeutickou** (zdravotní a smyslový rozvoj, prevence chorob, zdravý životní styl),
- **ekonomickou** (pozitivní vliv volného času na profesní činnost). (4)

Horst W. Opaschowski považuje za základní funkce volného času:

- **rekreaci** (zotavení a uvolnění),
- **kompensaci** (odstraňování zklamání a frustrací),
- **výchovu a další vzdělávání** (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení),
- **kontemplaci** (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavba),
- **komunikaci** (sociální kontakty a partnerství),
- **participaci** (podílení se, účast na vývoji společnosti),
- **integraci** (stabilizaci života rodiny a vrůstání do společenských organismů),
- **enkulturaci** (kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, sportu, technických a dalších činností). (4)

1.4.4 Volný čas dětí a mládeže

Z pohledu dětí a mládeže se nezahrnuje do volného času výuka, běžná péče o vzhled a úkoly související s chodem rodiny a domovem. Do volného času také nepatří základní potřeby a činnosti člověka (strava, spánek, osobní hygiena, zdravotní péče). I z těchto povinností se ale může někdy stát záliba (např. vaření). Dětem a mládeži je potřeba zpočátku pomáhat a vést je ke správnému využívání volného času. Důležité je, aby děti k ničemu nebyly nuceny, aby vše probíhalo dobrovolně a aby se jim nabízely zajímavé a různorodé aktivity. Míst pro trávení volného času je mnoho (škola, domov, příroda, ulice, hřiště, různé instituce...). Důležitá je kvalitní výchova dětí v rámci trávení volného času, aby se předešlo zbytečným budoucím problémům. (6)

1.4.5 Faktory působící na trávení volného času dětí a mládeže

V průběhu našeho vývoje procházíme nespočtem fází, během kterých na nás působí desítky faktorů. Nějaké předpoklady si s sebou dítě přináší už před příchodem na svět formou vrozených vloh, které se přenášejí geneticky z předchozích generací. S většinou faktorů, které nás ovlivňují, se však setkáváme až po narození. Mnoho z nich má také vliv na to, jaký přístup bude mít jedinec k trávení volného času. Rád bych zde zmínil ty, které jsou, nejdůležitější.

1. Média a informační technologie

Tito činitelé umožňují ovlivňování velkých skupin lidí najednou. Ve 20. století prošly prudkým vývojem (knihy, časopisy, film, rozhlas, televize). Značně rozšířily svou nabídku z hlediska obsahu i metod, zvýšily dosah, vliv a význam. V posledních desítkách let jsou spjaty s rozvojem elektronických technologií (mobilní telefony, počítače, internet). (4)

Veškerá dosažitelná média, jsou spolu s rodinou, důležitým faktorem, který ovlivňuje a modeluje vývoj dětí. V současnosti je vliv médií na děti velmi vysoký. Tento stav nešel pozornosti většině rodičů a učitelů. To je jeden z důvodů, proč vnímají činnost institucí a organizací, které se zabývají volnočasovými aktivitami dětí jako velmi přínosnou. Tyto instituce a organizace dávají dětem možnost se vyhnout případným rizikům, spojených s negativními dopady médií, ať již televizního vysílání, internetu nebo jiných forem mediální komunikace.

Názory na vliv masmédií na vývoj dětí a mládeže se často liší. Jedni popisují jejich negativní vlivy v propagaci násilí, pasivity a konzumního způsobu života. Druzí naopak vyzdvihují pozitiva, která spočívají ve snadném přístupu k informacím a tedy rychlejšímu dospívání. Někteří sociologové a psychologové však upozorňují na rozdíly vnímání především televizních pořadů u dospělých a dětí. Dospělí rozlišují mezi zprávami a zábavou a mezi zábavou a reklamou. Děti však nikoliv. (7)

Kontrola konzumace médií ze strany rodičů každým rokem roste. Podíl dětí, jejichž rodiče je v mediální konzumaci nekontrolují, se snížil mezi roky 2008 a 2011 z 33 % na 19 %.

Čím dál více bývá kontrolováno, co děti v televizi sledují a jak dlouho, kolik času tráví hraním počítačových her a na internetu, jak dlouho sledují video nebo DVD a dokonce i kolik času protelefonují. (8)

2. Rodina a vrstevníci

Rozhodně nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje přístup dítěte k volnému času, je rodina. Většina dětí a mládeže tráví nejvíce času s rodinou, která na ně může mít jak pozitivní, tak, bohužel i negativní vliv.

Můžeme mít rodiče, kteří nás už od mala vedou k efektivnímu a přínosnému trávení času, jako jsou sportovní aktivity nebo koníčky. V tomto případě je velká šance, že si dítě vypěstuje kladný vztah k těmto volnočasovým aktivitám a bude se jim věnovat i v dalších letech. Na druhou stranu dítě může být ovlivňováno rodiči, kteří mu nevěnují dostatek času. Důvodem může být časově náročné zaměstnání, případně nezáměr, díky kterým je dítě nuceno k volnočasovým aktivitám pomocí příkazů nebo výhrůzek. V těchto případech je velká šance, že si k nim dítě vypěstuje negativní nebo dokonce záporný vztah, který vede k dalším komplikacím při jeho pozdějším vývoji.

Dalším činitelem jsou vrstevnické skupiny, které charakterizuje nejenom podobný věk, ale i blízké názory. Jsou to dětské a mládežnické základní skupiny, které vystihuje přímý kontakt a pevná příslušnost ke skupině. Vrstevnické skupiny dětí a mládeže definuje větší nestálost a slabá úroveň soudržnosti. Ovšem s narůstajícím věkem jejich význam roste. Dle opakovaného výzkumu (1989, 1991, 1996), jenž se zabýval problémy mládeže, 16% středoškoláků v roce 1989 by v případě pomoci při řešení různých problémů hledalo pomoc u vrstevníků. V roce 1991 to bylo přes 27% a v roce 1996 téměř 40% dětí. (9)

3. Prostředí

Lokální prostředí vstupuje do výchovného procesu především tím, že vnímá děti a mládež, jako objekty výchovného působení. Každý zkušenější učitel, vychovatel, který má možnost srovnání, potvrdí, že práce s dětmi na venkově či ve městě je rozdílná. Důležitost lokálního prostředí pak vyniká především v situacích, kdy je osobnost vyčleněna z rodiny nebo vrstevnických skupin. (9)

3. Typ osobnosti

Pro tuto práci je využito členění na pět typů na základě lidských schopností, které se projevují při využívání volného času dle M. Švigové:

- **Typ sociálně orientovaný** - za všech okolností pomáhá druhým lidem. Ve volných chvílích vyhledává činnosti, kde může být užitečný pro druhé a kde může pomáhat.
- **Typ esteticky orientovaný** - usiluje o sebeuplatnění pomocí slov, hudby a umělecké činnosti. Chce sám tvořit. Hledá nové cesty a způsoby.
- **Typ teoreticky orientovaný** - se snaží o poznávání objektivní podstaty světa. Má zálibu ve vědecké činnosti, důkladnosti a sklony k učení se po celý život.
- **Typ konzumní orientace** - nebo-li tržní typ má touhu "mít" a být moderní. Rychle mění své postoje, potřeby a názory dle aktuálních trendů ve společnosti.
- **Typ sportovní orientace** - zabývá se sportem, který si zvolil. Sem spadají i sportovní fanouškové, kteří týž sport neprovozují na tak vysoké úrovni, ale o to s větším zapálením. (10)

1.5 Výchova ve volném čase

Pro výchovu ve volném čase se používají různá označení, která nemají stejný význam a proto je nezbytné jednotlivé typy výchovy rozlišovat. Rovněž je důležité si uvědomit, že se určité typy výchovy mohou překrývat.

- **Formální výchova** – je praktikována především ve školách, i když do tohoto typu výchovy můžeme zahrnout i způsob výchovy, kdy rodiče vyučují dítě doma. Většina škol je státních a proto státní instituce zajišťují a podporují formální výchovu dětí a mládeže. Nicméně to samé platí i o školách soukromých. Po úspěšném absolvování předem daného učebního celku, škola absolventům vystavuje doklad (vysvědčení). Pod formální výchovu můžeme zařadit vzdělávání realizované ve státních i soukromých školách všech stupňů. Nelze sem tedy řadit výchovu ve volném čase.

- **Informální výchova** - je výchova roztržštěná. Jedná se o sbírání vědomostí, zkušeností a rozvoj osobnosti bez institucionálního začlenění. Pod pojmem informální výchova si můžeme představit výchovu, která se realizuje každodenním stykem s rodinou, přáteli, spolužáky, vlivem médií a dalšími vlivy, které působí v bezprostředním okolí, bez jasně definovaného rámce působení.
- **Neformální výchova** – realizuje se mimo formální výchovný systém. Jedná se o strukturovanou aktivitu, která probíhá v zájmovém kroužku, sportovním oddíle, uměleckém souboru. Neděje se ve škole (pokud kroužek neužívá prostory školy), ale mimo školu. Závisí na dobrovolném rozhodnutí dítěte, případně mladistvého a je nejbližší dnešnímu vnímání volného času. (4)

Tyto pojmy zdůrazňují různé aspekty a míru institucionalizace a organizovanosti výchovného působení. Cílem formální i neformální výchovy je totéž – rozvoj osobnosti, sociální integrace a výchova k aktivnímu občanství. Obě rozvíjejí nejen intelektuální, nýbrž i sociální a praktické kompetence ve znalostech, v umění jednat a v „umění být“. (4)

Formální výchova ne zcela plně reflektuje na rychlý vývoj společnosti a všechny jeho jevy. Zde naopak má výhodu neformální vzdělávání, které vychází ze svobodného rozhodnutí jedince a proto by mělo více vystihovat potřeby soudobé mládeže, a tak lépe reagovat na neustálé změny ve společnosti. Při využívání neformální výchovy, nejsou děti klasifikováni, nedostávají doklad o absolvování, ale jsou motivováni hodnotami jako jsou například uznání vrstevníků, nebo vlastní radost nad zvládnutím činnosti, nabytí nových, či rozvinutí stávajících schopností, apod.

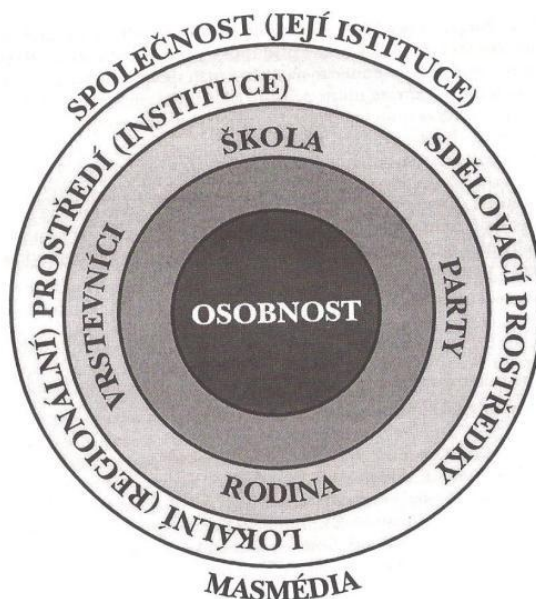
1.5.1 Výchova zážitkem

Výchova zážitkem je výchovným postupem založeným na prožitku a zkušenosti získávané aktivní účastí v programu fyzicky náročné činnosti spojené s určitou mírou rizika ve vnějším, přírodním i městském prostředí (výpravy do obtížně přístupného terénu, strukturované hry, trénink přežití v přírodě, náročné vodácké akce atd.). Je zaměřena na rozvoj sebepojetí, budování sociálních vztahů a vztahu k životnímu prostředí a sebereflexi. (14)

1.5.2 Vliv prostředí na výchovu

Vztah člověka a prostředí lze vyjádřit graficky v následujícím schéma:

Obrázek 1: Vztah člověka k prostředí

(9)

Vliv každého prostředí je odlišný, jednotlivé vlivy se prolínají a vzájemně ovlivňují. Celospolečenské prostředí je na nejvyšší úrovni, ze které se postupně dosahuje k nejnižšímu, které člověka ovlivňuje nejintenzivněji, s největší četností. Prostor ve výchově můžeme rozdělit na: situační a výchovné (formovací).

Pod pojmem Situační funkce si lze představit výchovnou situaci, která se odehrává v určitém prostředí. Toto prostředí působí na výchovné úsilí pozitivně, nebo negativně, případně neutrálně, tedy buď naplňuje výchovné cíle, nebo častěji, působí proti výchovným cílům. Pokud je prostředí pro výchovu nepodstatné a neovlivňuje působení vychovatele, hovoříme o prostředí neutrálním. (3)

Pojem Výchovná funkce u dětí a mladistvých v sobě zahrnuje formování osobnosti, například ovlivňováním, které se podílí na jejich vývoji ve vztahu k prostředí, ve kterém se pohybují. Je prokázáno, že chování každého člověka se mění v závislosti na změně prostředí.

Lze vypořádat, že děti se chovají jinak ve škole, jinak během návštěvy kina, jinak během sportovních aktivit na hřišti nebo v přírodě. Rovněž je dokázáno, že kvalita prostředí má přímý vliv na výkonnost mladistvých. Jestliže se děti a mládež pohybují v prostředí, ve kterém je optimální intenzita světla, nízká hladina hluku, příjemné teplé barvy, pravidelný přísun čerstvého vzduchu, výkonnost jedinců roste. Výše uvedené lze vztáhnout i na pobyt dětí ve škole. Pokud si tuto skutečnost uvědomí zodpovědní zástupci příslušných institucí, nebo vychovatelé, mohou toho využívat, jelikož působení prostředí je zcela přirozené a nenásilné a děti nemají pocit, že jsou někým, či něčím přímo ovlivňovány. (9)

1.5.3 Role státu ve výchově mládeže v České republice

Po změně společenských poměrů v roce 1989 se změnil také přístup státu k problematice týkající se dětí a mládeže. Nyní se stát zaměřuje zejména na podporu a ochranu mládeže. Na začátku 90. let se zde objevily dva extrémní přístupy. Ten první zastával názor, že mládež by měla dostávat od státu mimořádnou a všestrannou péči, a to včetně státních zásahů do procesu vývoje a výchovy. Druhý přístup zastával názor, že péče o mládež by měla zůstat pouze v rukou rodičů a stát by do ní neměl nijak razantněji zasahovat.

V roce 1990 se vláda rozhodla pro kompromisní řešení mezi těmito přístupy a provedla usnesení, které obsahovalo následující kroky, které byly později formulované jako základní směry působení státu na mládež:

- projektování a prosazování procesu formování nového typu osobnosti mladého člověka
- podpora všech forem školního a mimoškolního vzdělávání a růstu osobnostních schopností a jejich prosazení
- vybudování moderní soustavy státní správy zaměřené na podporu a ochranu mládeže a jejich vazbu na samosprávné orgány obcí a měst
- zajištění funkčního spojení státních orgánů s institucemi Evropského společenství

1.6 Instituce pro trávení volného času

Instituce volného času jsou jak školskými tak i neškolskými zařízeními, jejichž cílem je motivovat, podporovat a vést děti a mládež, ale i dospělé k harmonickému rozvoji osobnosti, k průběžnému rozvíjení schopností a dovedností a to nejen pohybových, ale i morálních a intelektuálních. Cílem institucí je ukázat jim alternativu, která je pro jejich celkový vývoj přínosnější, než bezobsažné a bezcílné trávení volného času.

Jde o smysluplné a cílevědomé trávení volného času, ve kterém mohou děti při výběru aktivit čerpat z široké nabídky nejrůznějších činností, jež se uskutečňují v prostředí, které je bezpečné, protože se odehrávají pod průběžným dohledem pedagogů, nebo školeného personálu. Činnost institucí volného času se uskutečňuje v mnoha oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání. (11)

Instituce nabízejí mnoho způsobů jak využít volného času pro všechny věkové skupiny dětí a mládeže. Organizují činnosti pro všechny věkové skupiny obyvatel, tedy i pro dospělé či seniory. Organizují pravidelné zájmové aktivity, podílejí se na organizaci soutěží a jiných programů pro děti a žáky. Dále organizují dlouhodobé i jednorázové aktivity pro širokou veřejnost, například kurzy, různé vzdělávací akce, tábory, spontánní aktivity, otevřené kluby, výukové programy pro školy navazující na průřezová témata školních vzdělávacích programů, adaptační programy v rámci prevence sociálně patologických jevů a mnohé další. (11)

1.6.1 Funkce institucí pro trávení volného času

- **Sociální** - tato funkce nabývá na významu především u dětí, které pocházejí z konfliktních rodin, ve kterých není zcela naplněna jejich sociální funkce. Instituce volnočasových aktivit v těchto případech mohou do určité míry nahradit dětem nedostatek přínosných sociálních vztahů. Čím je dítě menší, tím je sociální funkce důležitější. Proto je kladen důraz na fungování zařízení, jako jsou družiny, dětské domovy a domovy mládeže. (6)
- **Zdravotní** – je to jedna z nejdůležitějších funkcí. Je nezbytné si uvědomit, že děti a mládež tráví každý den mnoho času ve škole, s velmi omezenou možností fyzického

pohybu. Přitom je všeobecně známé, že fyzický pohyb je nezbytný pro zdravý duševní i tělesný rozvoj každého dítěte, každého mladistvého. V tomto směru je funkce institucí volnočasových aktivit nezastupitelná, protože umožňují dětem různé pohybové aktivity jak v krytých prostorách tělocvičen, tak i na čerstvém vzduchu. Tím se u dětí zvyšuje odolnost vůči mnoha zdravotním rizikům, především vůči diabetu, vysokému krevnímu tlaku, obezitě a dalším. Zdravý duševní vývoj jedince je podporován příjemnými vjemy spojenými s pohybovými a tvůrčími aktivitami, protože děti tráví čas spolu s kamarády při stejné činnosti, která je baví, spojuje a naplňuje. (12)

- **Výchovná** – jednotlivé instituce plní výchovnou funkci na základě svého obsahu a druhu činnosti. Společným cílem většiny institucí a středisek volnočasových aktivit, je harmonický rozvoj schopností každého dítěte spolu s formováním jeho charakterových rysů. Děti si tvoří a usměrňují postoje a současně uspokojují své zájmy a potřeby tak, aby dosáhly potřebných určitých vlastností a zásad. Toho lze dosáhnout prostřednictvím různých a především atraktivních aktivit, kterých se děti a mladiství aktivně a pravidelně, v rámci svého volného času, účastní v průběhu celého roku. Získávají tak nové vědomosti, pozitivní výchovné návyky, stávají se zodpovědnější, samostatnější a cílevědomější. Umějí se seberealizovat. Taková zkušenost mnohé děti vede k celoživotnímu vzdělávání. Na základě těchto nabytých dovedností, si děti utváří vlastní pohled na život a na svět. (12)

1.6.2 Analýza institucí dle Bronislawa Malinowského

Institucionální analýza podle Bronislawa Malinowského je postup získávání podkladů a dat, díky kterým je možno hodnotit vybranou instituci. B. Malinowsky vysvětluje, že pokud chceme dané instituci rozumět a zkoumat ji, je třeba ji analyzovat pomocí následujících kategorií:

- Charta - určitý soubor hodnot, jejichž dosažení a naplňování je důvodem, proč se jednotlivci stávají členy dané instituce.

- Normy a pravidla - soubor právních norem a pravidel, kterými se daná instituce řídí a na kterých je postavena
- Aktivity - tímto pojmem jsou myšleny koordinované činnosti všech členů organizace, které by měly vést k naplnění dílčích cílů a potřeb.
- Personál - struktura personálu a jejich kvalifikace
- Hmotné zařízení - jedná se o hmotné prostředky, kterými instituce může disponovat, tímto jsou myšleny jak finanční prostředky, tak prostorové zázemí a materiální vybavení.
- Funkce - ta je definována jako žádoucí cíl, kterého chce instituce dosáhnout, případně poslání, které by si měla planit.(8)

1.7 Rozdělení institucí pro trávení volného času

1.7.1 Školská zařízení

Zde jsou instituce spadající pod státní zprávu. Jsou to například:

- **Školy** - i tyto instituce, které jsou zaměřeny převážně na formální vzdělání, mají velký vliv na trávení volného času dětí a mládeže.
- **Školní družiny a kluby** - tato zařízení jsou nejčastěji napojené na jednu nebo více základních škol a jsou určeny pro trávení volného času po vyučování. Družiny jsou zaměřeny zejména na žáky prvního stupně, zatímco školní kluby navštěvují především žáci druhého stupně.
- **Dům dětí a mládeže** - zaměřuje se na činnosti ve více oblastech zájmového vzdělávání, plní funkci výchovnou i vzdělávací. DDM vykonává činnost po celý

školní rok a to i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování. Převážně v pravidelných kroužcích tak děti mohou rozvíjet svůj talent v mnoha zájmových oblastech.

1.7.2 Nestátní neziskové organizace

Tyto organizace se rozdělují na dvě základní skupiny a to podle charakteru práce s dětmi:

- **Organizace dětí a mládeže** - U tohoto typu musí platit pravidlo, že většina členů organizace je tvořena dětmi a mládeží do 26 let. Jedná se například o sdružení jako jsou Junák nebo Pionýr .
- **Organizace pracující s dětmi a mládeží** - Zde už není podmínkou mladá členská základna, avšak hlavním cílem těchto organizací stále musí být práce s dětmi a mládeží. Sem můžeme zařadit například sportovní kluby jako je Sokol, umělecké a jazykové školy nebo církevní a náboženské společnosti věnující se dětem a mládeži.

1.7.3 Privátní organizace

Kromě státního a neziskového sektoru je tu ještě sektor komerční, kde organizace provozují své činnosti čistě za účelem zisku. Těchto organizací je nespočet, ale pokud se zaměříme pouze na děti a mládež, jedná se především o sportovní kluby a společnosti nabízející sportovní areály spolu s patřičným vybavením, fitness centra nebo zábavní parky.

1.8 Pionýr

V praktické části této bakalářské práce bude zkoumána pionýrská skupina na Praze 3, z tohoto důvodu zde bude popsán Pionýr jako celek, jeho základní funkce a vize.

Pionýr je spolek, který se zabývá prací s dětmi a mládeží v jejich volném čase. Je rozdělen do desítek oddílů a skupin, kterých je více jak 600 po celé republice. Nabízí činnosti dívkám i chlapcům a většina aktivit je otevřena i pro širokou veřejnost. (13)

1.8.1 Historie

Pionýrské hnutí jako takové, se v průběhu času měnilo několikrát. Většinou za to nesly odpovědnost proměny, které se týkaly celé společnosti. Historii Pionýra můžeme stručně rozdělit do 3 přelomových letopočtů:

- **1949** - v této době se společnost stále zotavovala z 2. světové války a Pionýr v tomto období vystupoval pod vícero názvy. Byla zde velká vůle pracovat s dětmi a mládeží. Jeho činnost se však lišila od tradičního skautingu. Příkladem může být společná výchova chlapců a dívek. Bohužel zde působil velký vliv ze zahraniční, který způsobil, že velká část organizace začala mít silné vazby na školu a tím se formalizovala.
- **1968** - Celospolečenské uvolnění v 60. letech způsobilo rozdělení jednotné organizace dětí a mládeže na řadu menších spolků. Změny zasáhly i Pionýr jako celek. Opět se obnovuje skauting pod novým názvem Junák. Invaze vojsk Varšavské smlouvy však zastavila veškerou snahu o vytvoření pestré nabídky aktivit pro děti a mládež. Dva roky poté byla činnost Pionýra a dalších sdružení zastavena a byla založena opět jednotná organizace.
- **1990** - Sametová revoluce dala možnost obnovy činnosti Pionýra, nyní již zcela svébytného, a tím zahájila nejdelší kapitolu pionýrského hnutí v historii republiky. (13)

1.8.2 Činnost v kostce

"Náplň pionýrské činnosti je rozmanitá a svůj kousek dobrodružství si může nalézt každý. Život v Pionýru je pestrý a vstřícný vůči všem dětem – i s jejich případnými zvláštnostmi, vždy odpovídá jejich možnostem daným věkem či individuálními potřebami... využívá schopnosti dětí netradičně vidět a spoluvytvářet svět a mezilidské vztahy."
[<http://www.pionyr.cz/o-pionyr>]

Pionýr nabízí mnoho činností určených pro členy ale i veřejnost, má však pravidlo, že v každé z těchto činností by měl být obsažen následující mix kritérií:

Kamarádi, dobrodružství, týmová práce, zkušenosti, zábava, příroda, sport, kultura, technika.

1.8.3 Ideály Pionýra

Jsou základními kameny pro veškerou výchovnou práci. Vyjadřují hodnoty, které se dětem předávají pomocí her, soutěží, nebo osobním příkladem.

"Není účelem umět Ideály recitovat jako básničku ani dosáhnout jakési cílové pásky, ale naopak vnímat je jako vodítka v konkrétních situacích, stále je totiž co zlepšovat – na nás samotných i v okolí. Děti je třeba i nevědomě vnímají a prožívají při každé aktivitě. Stezka odvahy či táborová noční hlídka se neobejde bez Překonání, společný úklid klubovny je prvním krůčkem k Pomoci i chápání Ideálu Příroda, výlet do muzea spojuje Poznání i Paměť, umění přiznat vlastní chybu je jednou z mnoha tváří Ideálu Pravda - prožitek toho všeho s kamarády je podstatou Ideálu Přátelství." [<http://www.pionyr.cz/o-pionyr/idealy>]

Tyto hodnoty, vyjádřené pomocí Ideálů Pionýra, jsou pro děti a mládež velmi užitečnou částí výchovy, protože jsou nadčasové a nepodléhají aktuálním společenským trendům. Společně tvoří promyšlený celek, nabízející mnoho možností vnímání a pohledů na svět. (13)

Hlavním cílem těchto ideálů je výchova mladistvých ve slušného, samostatného a plně rozvinutého člověka, který nemá problém se integrovat do společnosti.

1.9 Dotace

Dotací se rozumí peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel. Charakteristickým rysem každé dotace je její povinná účelovost, která musí být dodržena i při jejím čerpání. Na dotaci není právní nárok, nestanoví-li právní předpis jinak. (15)

Nejčastější zdroje dotací:

- **Státní rozpočet** - zde jsou veškeré dotace které byly schváleny rozpočtovým zákonem
- **Státní fondy** - jako je například Státní fond životního prostředí nebo Státní fond kultury

- **Územní samosprávné celky** - dotace, které mají na starost kraje a obce

1.9.1 Neziskové organizace a dotace

Protože praktická část zkoumá neziskovou organizaci, bude zde přiblíženo, jak funguje dotační systém v těchto organizacích. Dále zde budou popsány okolnosti týkající se této problematiky.

Neziskové organizace mají právo čerpat dotace na vlastní provoz, na jejich projekty v rámci širokého spektra témat, jako je např.: rozvoj lidských zdrojů, tvorba nových vzdělávacích programů nebo podpora volnočasových aktivit. U těchto projektů je důležité propojení neziskového sektoru s komerčním včetně zapojení veřejné správy.

Zde je přehled základních programů, určených pro neziskové organizace a jejich aktivity. Většina projektů se týká všech regionů ČR kromě Prahy, která má svůj vlastní program.

- **Operační program Výzkum, vývoj a vzdělání** - zde jsou podporovány projekty na podporu zvýšení kvality vzdělávání na základních, středních i vysokých školách, s důrazem na využívání moderních ICT technologií a používání cizích jazyků. Propaguje technické, přírodovědné a environmentálně zaměřené obory a předměty, posiluje finanční gramotnost a rozvíjí podnikatelské dovednosti studentů, zasazuje se o investice do výzkumných a vývojových kapacit, o popularizaci vědy a přenos poznatků mezi sektory a zeměmi.
- **Integrovaný regionální operační program** - se zaměřuje na investiční projekty zlepšující občanskou vybavenost. Poskytuje finance na výstavbu a rekonstrukci objektů sociální a vzdělávací infrastruktury včetně materiálně-technického vybavení, podporuje sportovní a kulturní atrakce, revitalizuje nevyužitelné stavby a poskytuje prostředky na sanaci postižených lokalit, které je možné využít k novým společensko-kulturním účelům.

- **Operační program Praha - pól růstu ČR** - je určen subjektům, které aktivně působí především na území hlavního města a usilují o rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji, připravují nové odborné vzdělávací programy, začleňují znevýhodněné jedince, přispívají ke zkvalitňování vzdělávání na školách a podporují studenty se specifickými vzdělávacími potřebami. (16)

PRAKTICKÁ ČÁST

Tato část bude rozdělena na dvě základní kapitoly. V první bude podrobně popsána charakteristika 147.pionýrské skupiny Galaxie sídlící na Žižkově. Získané informace jsou zahrnuty do praktické části bakalářské práce, protože se týkají přímo zkoumané instituce a jejího okolí. V druhé kapitole je PS galaxie podrobena analýze.

1.10 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, zda vybraná instituce pro trávení volného času dětí a mládeže plní svůj veřejný účel a poslání a zda k tomu má dostatek finančních prostředků. Výzkum bude zaměřen konkrétně na 147. pionýrskou skupinu Galaxie, která sídlí na Praze 3. V případě, že budou zjištěny některé nedostatky, budou doporučena opatření, která povedou k odstranění nebo alespoň zmírnění těchto nedostatků.

1.11 Metodika výzkumu

Výzkum bude zaměřen na analýzu činností vybrané instituce. Získání dat bude provedeno za využití kvalitativních metod. Tato data budou dále použita pro institucionální analýzu podle Bronislawa Malinowského.

Touto analýzou bude možno ověřit **hypotéza**, zda instituce plní/neplní své poslání a zda k tomu má dostatek finančních prostředků.

V kvalitativním výzkumu se výsledku šetření nedosahuje pomocí statistických nebo jiných kvantitativních metod. V kvalitativní metodě výzkumník zpracuje ucelený obraz dané problematiky. K tomu poslouží zejména výzkum v terénu, studium dokumentů a rozhovory s personálem.

Data pro praktickou část této práce byla získána prostřednictvím rozhovorů s vedoucím celé skupiny a jejím statutárním zástupcem Jakubem Naděje, který také následně poskytl potřebné dokumenty k analýze. Doplnující data byla získána pomocí rozhovoru s dlouholetým členem skupiny, Josefem Rubešem a vlastním pozorováním v terénu.

Analýza 147. pionýrské skupiny Galaxie bude provedena pomocí hodnocení šesti bodů, odvozených z dříve uvedených kategorií dle Bronislawa Malinowského. Tyto body budou:

- Poslání a legislativa
- Činnosti a aktivity
- Nemovitosti, prostory a vybavení
- Personál
- Finanční prostředky
- Reprezentace a úspěchy

Každý z těchto bodů bude ohodnocený známkou v rozmezí 1 - 5, kde 5 poukazuje na závažné nedostatky a 1 na bezchybný stav.

Tabulka 1 - Klasifikační systém

Známka	Slovní ohodnocení
1	Bezchybný stav - žádné nedostatky
2	Velmi dobrý stav - menší nedostatky
3	Dobrá stav - větší nedostatky
4	Dostačující stav - značné nedostatky
5	Nedostačující stav - závažné nedostatky

Zdroj: autor

1.12 147. pionýrská skupina Galaxie

1.12.1 Charakteristika a historie skupiny

147. pionýrská skupina Galaxie (dále jen PS Galaxie) je součástí oficiálního sdružení Pionýr, která působí převážně v Praze 3. Zabývá se volnočasovými činnostmi pro děti od 1. třídy až po žáky 9. tříd. Nabízí oddílové schůzky nebo srazy každý týden a o letních prázdninách 3 týdenní tábor.

Název skupiny "Galaxie" vznikl podle první skupinové celoroční hry s názvem Cesta ke hvězdám. Samotný název pak byl skupině věnován uznávaným astronomem RNDr. Jiřím Grygarem. Skupina oficiálně vznikla roku 1988, od té doby se skupina několikrát přestěhovala, ale název, hlavní činnosti i místo působení zůstaly stejné. (17)

Na konci roku 2016, měla skupina 149 oficiálních členů různých věkových kategorií, od nejmenších až po dospělé (viz. tabulka níže). Je třeba si však uvědomit, že Pionýr je organizace otevřená i veřejnosti a tak ne každý je zaregistrován jako oficiální člen.

Tabulka 2 - Věková struktura skupiny k 31.12.2016

Věk:	Do 9 let	10-12 let	13-15 let	16-18 let	19-26 let	27 let a více	Celkem
Počet:	42	11	34	18	21	23	149

Zdroj: autor

PS Galaxie sídlí na Praze 3 - v ulici Ježkova 11, kde se nachází její klubovna. Klubovna je situována jen pár minut od stanice metra Jiřího z Poděbrad, nebo tramvajové zastávky Husinecká.

1.12.2 Skupinové oddíly

PS Galaxie se člení na 5 základních oddílů. Tyto oddíly se většinou liší podle stáří členů, případně podle jiných společných prvků jako jsou škola, místo bydliště, nebo zájmy a koníčky. Každý oddíl se většinou schází pravidelně jednou týdně v ty samé dny.

- **13. oddíl Gopherus** - oddíl je určen pro děti 8.-9. tříd a je zaměřen hlavně na hry, sport, učení se praktických dovedností, luštění cifer, uzlování nebo poznávání přírody.
- **17. oddíl Surikaty** - je určen pro děti 5.-7. tříd. Hlavním zaměřením jsou společenské hry, sportování venku nebo v tělocvičně a umělecká činnost.
- **9. oddíl Altair** - je oddíl pro druháky a třetíáky. Zde mohou děti zažít akční a velmi netradiční hry, spolu se sportovním vyžitím nebo manuální činností.

- **4. oddíl Voyager** - je ze všech nejnovější a určený pro ty nejmenší, tedy pro prvňáčky a druháky. Hlavními činnostmi jsou zde zážitkové hry nebo zálesácké dobrodružství. Zkrátka tady rozhodně nepřijdou ani sporty v tělocvičně či parku, výtvarné a rukodělné činnosti a hry všech typů a druhů. (17)

Každý oddíl dále pořádá pro svoje členy i hosty výlety, které jsou tématicky zaměřeny a podniká se zde mnoho her a soutěží pro všechny.

1.12.3 Popis činností a aktivit

PS Galaxie má několik aktivit, které každoročně organizuje. V předešlé kapitole jsou zmíněny aktivity, které si organizují jednotlivé oddíly samostatně a většinou se jedná o denní nebo půldenní činnost. Tyto aktivity jsou většinou spontánní a nevyžadují větší přípravu ani velké finanční výdaje.

Mimo výše uvedené denní aktivity pořádá PS Galaxie 2 tábory, které patří mezi její hlavní činnosti. Většinu financí, lidské síly a organizačních kapacit, skupina vkládá právě do nich. Jedná se o hlavní třítýdenní letní tábor a týdenní příměstský tábor. Oba typy táborů budou podrobněji popsány níže.

1.12.4 Hlavní letní tábor (LT)

Jedná se o hlavní činnosti PS Galaxie. Tento tábor trvá 3 týdny a odehrává se na táborové základně poblíž vesničky Bojanovice, která leží nedaleko Znojma. Skupina si tento prostor pronajímá už od roku 1997, kdy zde poprvé třítýdenní tábor pořádala.

Jedná se o rozsáhlou louku s hřištěm, 30-ti chatičkami a jednou zděnou budovou, ve které je sociální zázemí pro ubytované. Okolí táborové základny je plné lesů, luk a ploch, které se dají snadno využít pro mnoho, především pohybových aktivit. Ve zděné budově se nachází kuchyň, kde každý rok vaří interní kuchař a dále jídelna, která slouží nejenom pro stravování, ale i pro táborové schůzky. Počet účastníků se většinou pohybuje kolem 100, z toho je přibližně 70 dětí a 30 instruktorů a vedoucích.

Náplní tábora jsou činnosti spojené se zajímavými tématy, která se týkají historie, případně současnosti a budoucnosti. Skupina si tato témata vybírá už měsíce předem, aby vedení mělo dostatek času na přípravu. Před začátkem tábora je nutné sehnat kostýmy, vyrobit zbraně a další pomůcky a předměty. Činnost se musí pečlivě časově a prostorově rozplánovat tak, aby během táborového života nedocházelo k časovým prodlevám a jiným organizačním nedostatkům.

Mezi témata, která skupina využila v posledních letech patří například: Starověký Egypt, povstání Spartaka, historie Templářů nebo táborové Olympijské hry.

Cena tábora se pohybovala mezi 5000 - 6000 Kč poslední roky za každé dítě na celý tábor (21 dní) a zahrnuje veškeré výdaje, jako je doprava, stravování, ubytování nebo zapůjčení vybavení. Detailnějším popisem financování tábora se bude zabývat kapitola Analýza dat.

1.12.5 Příměstský tábor (PT)

Příměstský tábor trvá pět dní, tedy od pondělí do pátku. Jedná se o pět různých jednodenních výletů, které jsou propojeny společnou tematikou a odehrávají se v Praze a jejím okolí. Od velkého běžného tábora se liší zejména tím, že se nejezdí na táborovou základnu, ale dítě každé ráno přivedou rodiče a po skončení programu si ho zase vyzvednou. Tím pádem se ho můžou účastnit i děti v předškolním věku, pro které velký tábor není tak vhodný. (17)

Příměstský tábor je především určen pro děti od 5 do 12 let, ale je otevřen i jiným věkovým kategoriím. Cena tábora je 750 Kč na celý týden nebo 150 Kč za každý strávený den. Program tábora je pro děti utajen až do prvního dne, kdy se děti dozví, jaká je hlavní tematika a co je čeká v následujících dnech. To zvyšuje nadšení a odhodlanost dětí. Na každém PT program zahrnuje výlety do přírody s poznáním, hry v klubovně nebo tělocvičně, případně kulturní akce. Například posledním tématem PT bylo "Putování s kouzelníkem od Jinud", který se ztratil poblíž Prahy a požádal PS Galaxii o pomoc.

1.13 Propagace a sponzoring

1.13.1 Propagace

Většina propagace PS Galaxie je zaměřena na získávání nových členů a zvětšení povědomí veřejnosti o skupině jako takové. Skupina se propaguje třemi hlavními způsoby, především:

- **Sociální sítě** - momentálně se skupina stará o svoji stránku na sociální síti Facebook, kam vkládá aktuální informace o dění, fotky z pořádaných aktivit a táborů, nebo odkazy na přihlášky. V minulosti se také pokusili propagovat na sociální síti Twitter, ale výsledky nebyly příliš pozitivní, a tak se od tohoto způsobu propagace upustilo.
- **Školy a jejich družiny** - které se skupina snaží aktivně navštěvovat, a to hlavně v Praze 3 a okolí. Pořádá zde mnoho zábavných aktivit, snaží se dětem přiblížit, jak to v pionýrské skupině funguje a případným zájemcům podává informace, co udělat pro to, aby se mohly stát členem.
- **Veletrhy** – Skupina se snaží aktivně účastnit na veletrzích neziskových organizací, které magistrát Prahy 3 pořádá několikrát do roka. Tato forma propagace je zaměřena především na rodiče a ne na děti. Členové skupiny zde rozdávají letáky se základními informacemi o skupině a její hlavní činnosti, přehrávají videa a fotografie z minulých let nebo se snaží přiblížit činnost skupiny zájemcům formou rozhovorů.

1.13.2 Sponzoring

PS Galaxie je otevřená veškerým sponzorům, kteří jsou ochotni pomoci. Momentálně má několik sponzorů, od kterých dostává dary především formou materiální pomoci. Zde jsou zmíněny ty nejpodstatnější spolu s jejich přínosem pro činnost PS Galaxie.

- **GIGASERVER.CZ** - tato společnost poskytuje Galaxii už několik let webhosting zdarma.

- Společnost SKANSKA - Stavební společnost, která podporuje skupinu především formou materiální podpory jako jsou čelové baterky, helmy a jiné předměty, které společnost využívá při své činnosti.
- INDECO - společnost která se zabývá výrobou vestavěných skříní. Skupinu čas od času zásobuje dřevěným materiálem, který se využívá na táborech.

1.14 Analýza dat 147. pionýrské skupiny Galaxie

V této kapitole budou použity data o PS Galaxii, které byly získány od statutárního zástupce a vedoucího skupiny Jakuba Naděje. Cílem tohoto zkoumání budou dvě základní otázky, a to jestli si 147. pionýrská skupina Galaxie plní své poslání a jestli k tomu má dostatek finančních prostředků. Bude použita metoda Bronislawa Malinowského, pomocí které bude analýza rozdělena na několik podtémat:

- Poslání a legislativa
- Personál a jeho kvalifikace
- Nemovitosti, prostory a vybavení
- Finanční prostředky
- Reprezentace a úspěchy

Poslední téma je věnováno shrnutí analýzy a vyvození výsledku tohoto zkoumání.

1.14.1 Poslání a legislativa

Hlavní poslání všech pionýrských skupin je vymezeno v dokumentu "Stanovy Pionýra". Stanovy jsou vymezeny do 12 bodů.¹ Hlavním cílem každé PS je poskytování veřejně prospěšné činnosti tvorbou zejména sociálních, kulturních a sportovních programů, především s ohledem na ochranu práv dětí a rozvíjení volnočasových aktivit. Pionýr se dále hlásí k "Úmluvě o právech dítěte" a "Listině práv a svobod" a podílí se na naplňování jejich zásad. (13)

V roce 2011 se Pionýr stal organizací uznanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) pro oblast práce s dětmi a mládeží. Tato změna otevřela cestu všem pionýrským skupinám k novým a lepším způsobům financování jejich aktivit pomocí grantů a dotací. Od tohoto vstupu spadá Pionýr pod zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Dalším důležitým dokumentem ovlivňující legislativu Pionýra jsou už dříve zmíněné Stanovy

---

¹ 12. základních bodů Stanov Pionýra je k nalezení v kapitole Přílohy

Pionýra, které mimo poslání vymezují také potřebnou kvalifikaci nebo organizační strukturu oddílů.

PS Galaxie většinu z 12-ti bodů stanov bez problému splňuje, jako jediné nedostatky mohou být považovány absence možnosti výkonu vedlejší činnosti za účelem zisku, kterou skupina zatím nevyužila a nedostatek spolupráce s ostatními skupinami Pionýra, případně jinými institucemi na vnitrostátní i mezinárodní úrovni.

Tabulka 3 - Klasifikace Poslání a legislativy

Kapitola	Známka
Poslání a legislativa	2

Zdroj: autor

1.14.2 Nemovitosti, prostory a vybavení

V této části jsou zhodnoceny tři základní části týkající se témata. Bude to prostor klubovny, místo konání letního tábora a vybavení

- **Klubovna**

Klubovna je situovaná na Praze 3 poblíž metra Jiřího z Poděbrad na adrese Ježkova 11, kde zabírá suterénní prostory. Je velmi dobře dostupná a poblíž se nachází Rajská Zahrada a Riegrovy sady, kde skupina často tráví čas a realizuje svůj program.

PS Galaxie není vlastníkem těchto prostor a každoročně si je tedy musí pronajímat. Roční pronájem klubovny je vyjde 75 000 Kč + 15 000 až 25 000 Kč je poplatek za elektřinu a vodu. Tyto výdaje skupina financuje částečně z dotací a částečně ze svých zdrojů. Více se tímto tématem bude zabírat kapitola Finance.

Klubovna se skládá ze tří hlavních částí, hlavní místnost, kuchyň a malá skladovací místnost. Hlavní místnost je vybavena velkým stolem, kde se členové skupiny schází a dále počítačem s tiskárnou. Ve skladovací místnosti se nachází materiál k veškerým aktivitám, které skupina celoročně pořádá.

- **Táborová základna Bojanovice**

I tyto prostory si PS Galaxie pronajímá. Cena za pronájem těchto prostor ze za poslední roky dostala z 95 000 na 130 000 Kč. Tato částka se financuje především z peněz vybraných od dětí za účast na tábore, dále dotacemi a dále vlastními zdroji. Podrobnější data jsou obsaženy v kapitole Finance. Základna se nachází v odlehlé lokaci, poblíž je mnoho lesů, travnatých ploch, rybníků a jiných míst, které slouží skupině pro realizaci různých aktivit

- **Vybavení a materiál**

Veškeré vybavení a materiál je skladováno v klubovně. Skupina disponuje širokým sortimentem věcí, od vybavení na veškeré sportovní aktivity, přes oblečení a oděvy na různé tematické aktivity po objemnější materiál jako jsou dřevěné a železné konstrukce sloužící ke stavbě různých objektů na letních táborech. Skupina s těmito prostředky hospodaří velmi dobře, většina materiálu a vybavení je vyrobena vlastnoručně pomocí dětí a instruktorů, to vede z lepší zručnosti a základních znalostí dětí, případně i instruktorů. Dále skupina velmi dobře spolupracuje se svými sponzory, od kterých čerpá mnohdy velmi užitečné věci, jako jsou bezpečnostní helmy, svítilny nebo dřevěný materiál, který má široké využití.

Co se týká prostor a vybavení, skupina si také vede bez problémů. Mohla by být zmíněna nevýhoda, že PS Galaxie nevlastní žádné nemovitosti nebo prostory. Podle vedoucího skupiny se však pronájem klubovny se pohybuje na velmi dobrých částkách a odkup nemovitosti by se skupině nevyplatil. Prostory pro LT se využívají jen jednou ročně, a protože se s majitelem základny znají už mnoho let, pronájem je v tomto případě také ta nejlepší možnost. Vybavení je pro účely skupiny více než dostatečné a také je dobré ocenit snahu získat co nejvíce vybavení formou sponzoringu nebo vlastní výrobou.

Tabulka 4 - Klasifikace prostorů a vybavení

Kapitola	Známka
Klubovna	1
Prostory LT	1
Vybavení	1
Finální známka	1

Zdroj: autor

1.14.3 Kvalifikace a struktura pracovníků PS Galaxie

Základem kvalifikace všech pionýrských skupin je Pionýrské minimum. Je to zkouška, kterou musí složit každý vedoucí i instruktor. Tato zkouška je pořádaná Pionýrem a je bezplatná. Dělí se do třech hlavních skupin, které obsahují další podkapitoly:

- **Poslání Pionýra** - Základní dokumenty Pionýra, Organizační výstavba Pionýra, Základní výchovné prostředky
- **Bezpečnost práce - Obecná pravidla**, Pravidla při určitých činnostech, Pojištění
- **První pomoc a základy hygieny** - Obecné zásady první pomoci, Život zachraňující úkony, Osobní hygiena (13)

Další kvalifikaci si pionýrské skupiny dělají individuálně podle potřeby. Před tím, než budou popsány jednotlivé možnosti kvalifikace, je třeba si ujasnit pár pojmů, které je potřeba znát pro pochopení tematiky.

Prvním z nich je rozdíl mezi instruktorem a vedoucím. Instruktor je osoba, která se nachází ve věkové kategorii mezi 15 - 18 rokem. To znamená, že už se dále nemůže účastnit oddílových akcí jako dítě, ani být plnohodnotným vedoucím, který je od 18. roku. Vedoucí se snaží veškeré členy, kteří dosáhnou 15-ti let, motivovat aby pokračovali jako instruktoři, což je obrovský přínos, protože tito členové si prošli skupinou i jako děti a ví, jak celý systém funguje.

Dále je třeba popsat zkratky, které se týkají kvalifikačních kurzů a jsou obsaženy v tabulce na následující straně:

- **KOV** - kvalifikace oddílového vedoucího. Pořádá ho sám Pionýr. Tento kurz umožňuje stát se oddílovým vedoucím, být tedy statutárním zástupce celé skupiny. Umožňuje také být vedoucím jedné z 5 podskupin.
- **VDK-IN / VDK** - vedoucí dětského kolektivu (instruktor / vedoucí). Stejně jako KOV umožňuje stát se vedoucím jedné z pěti skupin. Tento kurz je komerční a zájemce ho musí absolvovat individuálně.

- **HVT** - Hlavní vedoucí tábora. Jedná se o další komerční kurz. Umožňuje organizovat a vést LT. Tyto kurzy často pořádají DDM a cena se pohybuje kolem 2 500 Kč.
- **ZZA** - Zdravotník zotavovacích akcí, také komerční kurz. Je pravidlem Pionýra, že na každé větší akci je nutné mít alespoň jednoho přítomného zdravotníka s tímto kurzem. Většina vedoucích a instruktorů si tento kurz dělá u Červeného kříže, kde stojí 2 000 Kč.

Celkový počet všech instruktorů a vedoucích ve skupině k 31.12.2016 je **35**.

Tabulka 5 - Počet jednotlivých kurzů ve skupině k 31.12.2016

Kurz	VDK	VDK - IN	KOV	HVT	ZZA
Počet	16	8	5	8	4
Podíl²	45,7 %	22,9 %	14,3 %	22,9 %	11,4 %
Počet kurzů na osobu	1,17				

Zdroj: Osobní dokumenty vedoucího skupiny

Většina těchto kurzů je členům proplácena, to přispívá k většímu zájmu a zvyšuje kvalifikaci vedení skupiny. Dále je také potřeba zmínit fakt, že 2 vedoucí PS Galaxie jsou momentálně studenty Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, což dále zvyšuje kvalifikační úroveň vedení této skupiny.

Kvalifikaci a strukturu pracovníků PS Galaxie dosahuje velmi pozitivních výsledků. Samotný Pionýr požaduje důkladnou kvalifikaci, kterou si členové skupiny rozšiřují dalšími kurzy nad rámec minimálních požadavků. Důležité je také zmínit, že dva z vedoucích jsou momentálně studenty pedagogických oborů na vysoké škole, což dále přispívá k profesionalitě vedení skupiny. Jako jediný nedostatek, který přiznává i vedoucí celé skupiny, je nízký počet vedoucích a instruktorů. I přes vysoký počet kurzů, má skupina častý problém najít dostatek lidí s potřebnou kvalifikací na danou činnost. Problém způsobuje fakt, že někteří vedoucí mají většinu kurzů a při jejich absenci je těžké za ně najít náhradu. Tento problém by mohl být vyřešen snahou zvýšit počet instruktorů a vedoucích a hlavně důkladným rozmístěním kvalifikačních kurzů mezi všechny. Tím pádem předejít situaci, kdy

²² Tento údaj ukazuje podíl kurzu v poměru všech vedoucích a instruktorů, tedy 35 osob.

několik vedoucích má veškeré kurzy a zbytek buď žádné nebo jen pár, což způsobuje aktuální problém, kdy veškeré akce závisí na několika jednotlivcích s dostatečnou kvalifikací.

Tabulka 6 - Klasifikace struktury a kvalifikace pracovníků

Kapitola	Známka
Úroveň kvalifikace	1
Struktura	1
Počet vedoucích a instruktorů	2
Rozpoštění kurzů	3
Finální známka	2

Zdroj: autor

1.14.4 Finanční prostředky

PS Galaxie je Nestatní nezisková organizace, tudíž jej činnosti nejsou realizovány za účelem zisku. PS má dva hlavní zdroje financování, a to vlastní zdroje a dotace.

Dotace čerpá od tří subjektů:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)
- Magistrát hlavního města Prahy (MHMP)
- Úřad městské části Praha 3 (MČ Praha 3)

V následujících tabulkách je uvedeno čerpání dotací z těchto subjektů za období 2014 - 2016:

Tabulka 7 - Čerpané dotace skupinou za období 2014 - 2016

	MŠMT	MHMP	MČ Praha 3	Celkem
Částka 2014	60 377,-	142 100,-	30 000,-	232 477,-
Částka 2015	38 681,-	82 700,-	38 000,-	174 381,-
Částka 2016	30 656,-	69 000,-	41 000,-	167 656,-

Zdroj: osobní dokumenty vedoucího skupiny PS Galaxie

Dotace od MŠMT se skládají ze 2 hlavních částí, a to příspěvek na vybavení a materiál, který se každoročně pohybuje od 10 - 15 tis. Kč a příspěvek na menší akce jako jsou víkendové výlety a túry. Tento příspěvek je každý rok v rozmezí od 15 do 20 tis. Kč. Dále skupina do roku 2014 čerpala od MŠMT příspěvek na pronájem klubovny, který činil 30 tisíc

korun, tento příspěvek ale bohužel ministerstvo zrušilo s odůvodněním, že skupina tyto příspěvky čerpá v dostatečném množství od jiných subjektů (tedy MHMP a MČ Praha 3). V roce 2015 však vyhovělo žádosti o příspěvek na renovaci klubovny, a tak skupina dostala 8 000 tisíc na nákup nábytku a vymalování interiéru.

S dotacemi od MHMP má PS Galaxie největší potíže ze všech tří subjektů. Příspěvky jsou každým rokem odlišné, s tendencí se snižovat, a také komunikace s úředníky na MHMP je pro skupinu velmi obtížná. Magistrát přispívá skupině zejména na letní a příměstské tábory, pronájem klubovny a do roku 2015 také na pronájem tělocvičny ve výši 10 tisíc korun, kterou si skupina čas od času pronajímá na jednorázové akce. Od roku 2015 už PS Galaxie nemá nárok na příspěvek na tělocvičnu, protože uzavírka přihlášek je v září a skupina má smlouvu od vlastníka tělocvičny k dispozici nejdříve v říjnu. V roce 2016 skupina přišla o příspěvek na klubovnu ve výši 30-ti tisíc korun, z důvodu špatného podání přihlášky. MHMP většinou na nedostatky ve smlouvách neupozorňuje, na rozdíl od MČ Praha 3 která dává na opravy 7 dní, a tak je skupina často o nějaké příspěvky od MHMP ochuzena.

Spolupráce s MČ Praha 3 funguje nejlépe. příspěvky jsou stabilní, s menšími odchylkami než u ostatních subjektů. Městská část Praha 3 se podílí na financování obou táborů a menšími částkami také na pronájmu klubovny a tělocvičny. V posledních letech dává MČ Praha 3 největší váhu příměstským táborům, které se snaží podporovat nejvíce, bohužel je to často na úkor letních táborů.

Dále má PS Galaxie vlastní příjmy. Jedná se o příjmy z poplatků zaplacených za účast dětí na LT a PT a dále roční poplatek za členství ve skupině. Peníze získané z poplatků za účast na táborech jsou využívány pouze pro financování chodu táborů, a tak pro vlastní účely zbývá skupině jen poplatek za členství. V letech 2014 - 2016 skupina dosahovala kolem **150** registrovaných členů a roční poplatek za členství činil **1 400 Kč**. Z toho vyplývá, že příjem z vlastních zdrojů PS Galaxie, pokud nepočítáme tábory, byl v každém roce kolem **210 000 Kč**.

- Rozpočet LT

Letní tábor je finančně nejnákladnější činností skupiny, výdaje se ve zvolených letech pohybovaly nad hranicí 400 000 Kč. V každém roce se PS Galaxii podařilo naplnit plný počet, tedy 70 dětí + 30 vedoucích a instruktorů. Rozpočty LT v letech 2014-2016 jsou zobrazeny v následujících tabulkách.

Tabulka 8 - Financování LT

2014			
Příjmy		Výdaje	
Poplatky za účast	353 500	Pronájem areálu	95 000
Dotace MHMP	63 000	Strava + doprava	227 000
Dotace MČ Praha 3	20 000	Ostatní ³	107 240
<u>Celkem</u>	436 500	<u>Celkem</u>	429 240
Hospodářský výsledek 2014		+ 7 260	
2015			
Příjmy		Výdaje	
Poplatky za účast	399 000	Pronájem areálu	116 000
Dotace MHMP	20 000	Strava + doprava	240 000
Dotace MČ Praha 3	25 000	Ostatní	75 200
<u>Celkem</u>	444 000	<u>Celkem</u>	431 200
Hospodářský výsledek 2015		+ 12 800	
2016			
Příjmy		Výdaje	
Poplatky za účast	413 000	Pronájem areálu	130 000
Dotace MHMP	20 000	Strava + doprava	231 500
Dotace MČ Praha 3	25 000	Ostatní	75 200
<u>Celkem</u>	458 000	<u>Celkem</u>	436 700
Hospodářský výsledek 2016		+ 21 300	

Zdroj: osobní dokumenty vedoucího skupiny PS Galaxie

Z tabulek je vidět, že skupina v posledních letech zvládá financovat letní tábory a dokonce si utváří i větší rezervy. Tento fakt je však způsoben tím, že poplatky za účast jsou každým rokem větší, zatímco dotace od MHMP klesly z 63 na 20 tisíc Kč. Poplatky za účast byly v roce 2014 pouze 5 000 korun, v roce 2015 stouply na 5 700 korun a v roce 2016 na 5 900 korun. I tak je ale nadále skupina závislá na dotacích, bez kterých by hospodářské výsledky v každém roce byly záporné a tábor by se musel financovat z jiných zdrojů. Dále je třeba zmínit, že i když je skupina schopna si utvářet rezervy, stále nejsou dostatečně velké ve

³ V sekci ostatní jsou zahrnuty menší náklady jako pojištění, mzdy kuchařů, vstupné, materiál atd.

srovnání s celkovými náklady. Kdyby se na táboře vyskytly nečekané problémy, hospodářský výsledek by se snadno mohl ocitnout v záporných číslech.

- Rozpočet PT

PS Galaxie pořádá mimo LT také příměstský tábor. Tento tábor je méně náročný na financování. Tábor trvá 5 dní a děti nezůstávají v péči vedoucích přes noc. Kapacita je každým rokem 20 dětí, cena za celý tábor byla všechny roky stanovena na 750, případně 150,- na den, pro ty, kteří se nemohli účastnit tábora každý den. V následující tabulce jsou zobrazeny rozpočty PT v letech 2014 - 2016:

Tabulka 9 - Financování PT

2014			
Příjmy		Výdaje	
Poplatky za účast	14 550	Náklady ⁴	16 585
Dotace MHMP	3 000	Rezerva	1 000
Dotace MČ Praha 3	3 000		
<u>Celkem</u>	20 550	<u>Celkem</u>	17 585
Hospodářský výsledek 2014		+ 2 965	
2015			
Příjmy		Výdaje	
Poplatky za účast	13 500	Náklady	21 320
Dotace MHMP	10 000	Rezerva	2 000
Dotace MČ Praha 3	3 000		
<u>Celkem</u>	26 500	<u>Celkem</u>	23 320
Hospodářský výsledek 2015		+ 3 180	
2016			
Příjmy		Výdaje	
Poplatky za účast	15 000	Náklady	18 789
Dotace MHMP	10 000	Rezerva	2 000
Dotace MČ Praha 3	3 000		
<u>Celkem</u>	28 000	<u>Celkem</u>	20 789
Hospodářský výsledek 2016		+ 7 211	

Zdroj: osobní dokumenty vedoucího skupiny PS Galaxie

⁴ Náklady PT se skládají především ze vstupného, občerstvení pro děti, cen jízdenek vlakem nebo autobusem a každodenních odměn.

Hospodářské výsledky PT jsou mnohem pozitivnější oproti LT. Skupina byla schopna každým rokem navyšovat pozitivní rozpočet, a to si se změnou rezervy z 1 000 na 2 000 korun. Za tímto výsledkem stojí snaha jak MHMP, tak i MČ Praha 3 aktivně financovat příměstské tábory, které se v posledních letech stávají velkým trendem, a tak se na ně oba dotační subjekty aktivně zaměřují. Dalším důvodem je fakt, že skupina se u těchto táborů může mnohem snadněji přizpůsobit uděleným dotacím, protože ve výdajové složce nejsou žádné větší fixní náklady, jako je pronájem areálu.

Z celkového hlediska PS Galaxie hospodaří s financemi velmi dobře. Prozatím zvládá financovat veškeré své projekty a s dotacemi nakládá také zodpovědně. Jako největší nedostatky lze zmínit problematické financování letních táborů, které by se v budoucnu mohly stát prodělečnými a také fakt, že čas od času skupina zbytečně přijde o část dotací z důvodu špatně nebo pozdě podané přihlášky. Musí se však brát v potaz, že vedení skupiny se o tento proces stará čistě z dobré vůle, bez finančního ohodnocení a ve svém volném čase.

Tabulka 10 - Klasifikace financování

Kapitola	Známka
Nakládání s dotacemi	2
Financování LT	3
Financování PT	1
Finální známka	2

Zdroj: autor

1.14.5 Reprezentace a úspěchy

PS Galaxie není příliš aktivní co se týká soutěží a reprezentace skupiny v různých aktivitách. Za největší úspěch můžeme považovat fakt, že se v roce 2015 stala nejpočetnější pionýrskou skupinou v Praze. Z toho také pramení její neaktivnost v soutěžení s jinými skupinami. Skupina momentálně obsahuje kolem 150 členů, a tak většinu soutěží organizuje vnitroskupinově.

Je zde však pár pionýrských aktivit, kterých se Galaxie účastní na celorepublikové úrovni. Jedná se o tyto soutěže:

- **Házení pivním podtáckem** - tato soutěž se pořádá každoročně a můžou se jí zúčastnit týmy složené z vedoucích pionýrských skupin z celé ČR. Vedoucí PS Galaxie se jí účastní pravidelně a skoro pokaždé končí mezi prvními třemi týmy.
- **Putovní pohár Zlaté růže** - je soutěž dětí a mládeže od 7 let v uzlování, z které má PS Galaxie nemálo trofejí, dokonce dvakrát skončila na prvním místě.
- **Geocaching** - od roku 2013 pořádá Pionýr pravidelné výpravy týkající se Geocachingu, kterých se děti PS Galaxie také účastní a skupinu reprezentují.

I přes fakt, že skupina čítá kolem 150 členů, a tak si většinu soutěží a aktivit může organizovat sama, je škoda, že se skupina nesnaží více angažovat na vnitrostátní i mezinárodní úrovni. Pionýr je rozsáhlá komunita, která každoročně pořádá desítky soutěží po celé republice, a tak je škoda, že PS Galaxie je součástí jen malé části z nich. Pro skupinu by také mohl být velkým přínosem kontakt se zahraničními spolky pro děti a mládež, což by mohlo členům skupiny rozšířit obzor a skupině prestiž.

Tabulka 11 - Klasifikace reprezentace a úspěchů

Kapitola	Známka
Reprezentace	2
Úspěchy	2
Finální známka	2

Zdroj: autor

1.15 Shrnutí

Poslední část praktické části je věnována shrnutí poznatků analýzy, která povede k ověření hypotézy, zda vybraná instituce plní/neplní svá veřejná poslání a zda k tomu má dostatek finančních prostředků.

Poslání veškerých pionýrských skupin je popsáno ve 12-ti bodovém dokumentu Stanovy Pionýra, který PS Galaxie respektuje a snaží se ho naplnit. Skupina drtivou většinu těchto bodů splňuje. Poskytuje veřejně prospěšnou činnost pro děti a mládež a šíří základní lidské hodnoty. Pro poskytování těchto služeb má skupina dostatek prostor, velmi kvalitní vybavení a o kvalitu vzdělání se stará velmi dobře kvalifikovaný personál s dostatečným vzděláním. **147. pionýrská skupina Galaxie tedy plní své veřejné poslání velmi dobře.**

Skupina čerpá finanční prostředky ze 4 zdrojů, dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dotace Magistrátu hlavního města Prahy, dotace Úřadu městské části Praha 3 a dále také z vlastních zdrojů. Tyto příjmy slouží skupině k financování nákladů na pronájem prostor a areálů, udržování kvalitního vybavení pro její aktivity a hlavně pro financování jejích dvou největších činností, letních a příměstských táborů. Množství těchto finančních prostředků je prozatím na velmi dobré úrovni, a tak je skupina schopna finančně pokrýt veškeré činnosti a aktivity, které momentálně nabízí. **147. pionýrská skupina Galaxie má tedy prozatím dostatek finančních prostředků k plnění svého poslání.**

Tabulka 12 - Vyhodnocení výsledků

Kapitola	Známka
Poslání a legislativa	2
Personál a jeho kvalifikace	2
Nemovitosti, prostory a vybavení	1
Finanční prostředky	2
Reprezentace a úspěchy	2
Finální známka	2

Zdroj: autor

Závěr

Obsahem této práce byl volný čas dětí a mládeže a střediska, kde ho mohou trávit. Konkrétně se jednalo o 147. pionýrskou skupinu na Žižkově na Praze 3. Práce byla rozdělena na teoretickou a praktickou část, kde hlavním cílem byla analýza PS Galaxie, zda plní veřejné poslání a zda k tomu má dostatek finančních prostředků.

Teoretická část se zabývá pojmy, které přímo souvisejí s vybraným střediskem a jeho okolím. Byl zde definován pojem volný čas, jeho historie a hlavní funkce. Také je zde definováno, jak volný čas působí na děti a mládež, které faktory ho nejvíce ovlivňují a jak se dá využít ve prospěch výchovy jedince. Dále zde byly popsány střediska pro trávení volného času, jejich hlavní funkce a základní rozdělení. Závěr části je věnován základnímu rozdělení dotací a jejich vliv na neziskové organizace, u kterých dotace tvoří velmi důležitou část příjmů.

Náplní praktické části byl detailní popis PS Galaxie, ve kterém je možno se dozvědět základní informace o skupině a její hlavní činnosti. Dále byla skupina analyzována pomocí institucionální analýzy Bronislawa Malinowského. V této analýze byla PS Galaxie rozdělena na jednotlivé části, které byly podrobeny průzkumu pomocí dat, pozorování a rozhovorů, jenž byly poskytnuty od vedoucího skupiny Jakuba Naděje. Tato analýza posloužila k vytvoření konkrétní představy o chodu PS Galaxie a vedla ke kladnému přijetí hypotézy, že PS Galaxie plní své veřejné poslání a prozatím k němu má i dostačující finanční prostředky.

Způsob trávení volného času má bezpochyby velmi důležitý vliv na budoucí vývoj každého jedince, a je tedy nezbytné, aby mu byla věnována patřičná pozornost. I pouhé tři týdny strávené na táboře ročně, mohou mít na dítě značný dopad, pokud je čas strávený na tomto táboře využit efektivně a pod dohledem zkušených lidí. Bohužel v dnešní době se trendy a zvyky, které ovlivňují děti a mládež, mění ze dne na den, což způsobuje, že volnočasové instituce nestíhají na tyto trendy často reagovat, a tím pádem se zájem o tyto instituce vytrácí.

Bibliografie

Knižní zdroje:

1. **HÁJEK, Bedřich. HOFBAUER, Břetislav. PÁVKOVÁ, Jiřina.** *Pedagogické ovlivňování volného času - Současné trendy.* Praha : Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
2. **LINHART, Jiří a kol.** *Velký sociologický slovník.* Praha : Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
3. **KRAUS, Blahoslav.** *Základy sociální pedagogiky.* Praha : Portál, 2008. ISBN 978-807-3673-833.
4. **HOFBAUER, Břetislav.** *Děti, mládež a volný čas.* Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
5. **ŠUBRT, Jiří a kol.** *Soudobá sociologie VI. Oblasti a specializace.* Praha : Karolinum, 2014. ISBN 9788024625584.
6. **PÁVKOVÁ, Jiřina a kol.** *Pedagogika volného času.* Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.
7. **J., Kořa.** *Sociální deviace a společenský řád.* Praha : Themis, 2004. ISBN 80-7312-038-0.
8. **MALINOWSKI, BRONISLAW.** *Vědecká teorie kultury.* Brno : Krajské kulturní osvětové středisko, 1968
9. **KRAUS, Blahoslav. POLÁČKOVÁ, Věra.** *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky.* Brno : Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
10. **ŠVIGOVÁ, M.** *Volný čas a my.* Praha : Svobodné slovo, 1967. ISBN 32-013-67.
12. **PÁVKOVÁ, J.** *Pedagogika volného času: teorie praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času.* Praha : Portál, 1999. ISBN 80-717-8295-5.
14. **PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A.** *Pedagogika volného času.* Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5.

Internetové zdroje:

11. **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.** MSMT. [Online] 20. únor 2017. <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>.
13. **Pionyr.** www.pionyr.cz. [Online] 27. 2 2017. <http://www.pionyr.cz/o-pionyru>.
17. **Galaxie, PS.** 147. [Online] [Citace: 24. únor 2017.] www.147.cz.

15. **Smartech.** [www.smartech.cz](http://www.smartech.cz/dotace/). [Online] [Citace: 18. Únor 2017.]
<http://www.smartech.cz/dotace/>.
16. **Info, Dotační.** [www.dotacni.info.cz](http://www.dotacni.info/dotace-podle-oboru/neziskove-organizace/). [Online] [Citace: 24. únor 2017.]
<http://www.dotacni.info/dotace-podle-oboru/neziskove-organizace/>.
18. **média, Děti a.** <http://www.detiamedia.cz/>. [Online]
19. **Mediaguru.** <https://www.mediaguru.cz/2012/03/deti-a-media-vyhrají-televizí-a-internet/>. www.mediaguru.cz. [Online] 2015.

Přílohy

Stanovy Pionýra - 12. bodové vymezení a účel:

1. Pionýr, z. s. (dále v těchto stanovách jen „Pionýr“) je demokratický, dobrovolný, samostatný a nezávislý spolek dětí, mládeže a dospělých.
2. Předmětem hlavní činnosti Pionýra je veřejně prospěšná činnost.

Pionýr:

3. Podporuje tvorbu a naplňování zejména sociálních, kulturních a sportovních programů, především s ohledem na ochranu práv dětí a rozvíjení jejich volnočasových aktivit. Zabývá se osvětovou, výchovnou, vzdělávací, charitativní činností; obhajobou a uspokojováním zájmů a oprávněných potřeb dětí a mládeže bez ohledu na jejich členství ve spolku. Podrobněji je vymezení a účel spolku Pionýr rozpracováno v Programu Pionýra.
4. Hlásí se k „Úmluvě o právech dítěte“ a „Listině práv a svobod“ a podílí se na naplňování jejich zásad.
5. Podporuje českou státnost. Vede své členy i další účastníky činnosti k aktivnímu občanství a kladným morálním hodnotám.
6. Umožňuje svým členům i dalším účastníkům uspokojovat jejich zájmy a potřeby prostřednictvím všestranné činnosti v různorodých, převážně dětských kolektivech při pravidelné celoroční činnosti, prázdninových (táborových) a dalších volnočasových aktivitách, včetně mezinárodních. Nabídkou aktivního využití volného času dětí a mládeže pomáhá v boji proti kriminalitě a v prevenci rizikového chování.
7. Svou činnost zabezpečuje zejména prostřednictvím práce dobrovolných pracovníků a dobrovolníků, jimž zajišťuje podmínky pro činnost.
8. Prostřednictvím systému přípravy zajišťuje odbornou způsobilost a vzdělání pro vedení kolektivů dětí a mládeže a pro odborné a speciální funkce ve všech oblastech činnosti spolku. Pro členy i nečleny spolku připravuje a realizuje vzdělávací programy v oblasti neformálního vzdělávání a dalšího vzdělávání.

9. Podporuje a rozvíjí spolupráci s dalšími spolky a organizacemi dětí a mládeže v České republice a v zahraničí. Spolupracuje s orgány státní správy a územní samosprávy a dalšími subjekty.
10. Pro dosažení účelů spolku může Pionýr a jeho pobočné spolky vykonávat činnosti v oblasti mimoškolní výchovy, vzdělávání a sportu, včetně pořádání pobytových akcí, sportovních akcí, soustředění a akcí zotavovacího charakteru (zpravidla formou táborů), pořádat kurzy, školení a zajišťovat lektorskou činnost, provozovat kulturní a kulturně-vzdělávací zařízení, pořádat kulturní produkce, zábavy, výstavy, přehlídky a obdobné akce, provozovat tělovýchovná a sportovní zařízení, poskytovat služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy, vykonávat reklamní a marketingovou činnost, výzkum a vývoj v oblasti zejména společenských věd, poskytovat poradenskou a konzultační činnost a grafické služby, zpracovávat odborné posudky a studie, pronajímat a půjčovat movité věci, provádět správu a údržbu nemovitostí, půjčovat a pronajímat nemovitosti, byty a nebytové prostory a poskytovat s tímto pronájmem související služby, poskytovat ubytovací služby, poskytovat poradenství v oblasti informačních technologií a zpracování dat, provádět hostingové a související činnosti a provozovat webové portály, vyrábět a distribuovat zvukové a zvukově-obrazové záznamy, provozovat vydavatelskou činnost, polygrafickou výrobu, knihařské a kopírovací práce, vyrábět výrobky, provozovat velkoobchod a maloobchod.
11. Pro efektivní využití kapacit mohou Pionýr a jeho pobočné spolky uskutečňovat nahodilou výdělečnou činnost cílenou k finanční podpoře dosahování účelu spolku.
12. Pionýr a jeho pobočné spolky mohou vykonávat i vedlejší hospodářskou činnost na základě podnikatelského oprávnění nebo jinou výdělečnou činnost, která není podnikáním. (13)